

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันสื่อมวลชนเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์มากยิ่งขึ้น ทั้งสื่อมวลชนประเภทวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และสิ่งพิมพ์ซึ่งมีวิวัฒนาการมากกว่าสองพันปี ขณะเดียวกันประชากรของโลกก็เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชากรของโลกเป็นเยาวชนเกือบ 50% โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยมักจะมีประชากรเด็กเป็นอัตราส่วนค่อนข้างสูง เยาวชนเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญของชาติของสังคมต่อไปในอนาคต ดังนั้นควรที่เราจะพัฒนาเยาวชนให้มีความพร้อม มีความรู้ ความสามารถ ที่จะสนองความต้องการของประเทศชาติโดยใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์

องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อพัฒนาการของมนุษยชาติ จึงได้ลงมติในที่ประชุมสามัญครั้งที่ 16 เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2513 ให้กำหนดเอาปี 2515 เป็นปีหนังสือระหว่างชาติ และได้ดำเนินการชักชวนบรรดาประเทศสมาชิก สมาคมมูลนิธิ หรือองค์การที่มีความสนใจในหนังสือ ให้ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเขียน การจัดพิมพ์จำหน่าย และแจกหนังสือให้แพร่หลาย ให้แต่ละประเทศจัดตั้งคณะกรรมการสำหรับจัดงานฉลองปีหนังสือระหว่างชาติ มีการกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหนังสือและยึดหลักที่ว่าหนังสือเป็นสื่อความรู้และเป็นสิ่งกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิด สนับสนุนผู้อ่านโดยเฉพาะผู้เยาว์ ให้รู้จักคุณค่าของความคิดที่ดีที่สุดทางปรัชญา และวรรณคดี โดยพยายาม

จัดพิมพ์หนังสือประเภทนี้ให้มาก และจำหน่ายในราคาถูกที่สุดที่สามารถทำได้¹

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับรองกับคำชักชวนขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับปีหนังสือระหว่างชาติ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปีหนังสือระหว่างชาติ จำนวน 29 คน ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยราชการ องค์การ สมาคม และสำนักพิมพ์ โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน คณะกรรมการได้จัดกิจกรรมหลายอย่างได้แก่ จัดหาคำขวัญสำหรับปีหนังสือระหว่างชาติขึ้นเพื่อเรียกร้องความสนใจจากประชาชนทั่วไป จัดงานแสดงการพิมพ์ครั้งที่ 3 แห่งประเทศไทย จัดสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ จัดตั้งห้องสมุดประชาชนตัวอย่างเพื่อส่งเสริมการอ่าน จัดทำโครงการพัฒนาระบบและบริการห้องสมุด สืบราวสิ่งตีพิมพ์ในประเทศ จัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมการอ่านด้วยวิธีสอนให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าในห้องสมุด มีการโฆษณาเผยแพร่การจัดงานปีหนังสือระหว่างชาติ ผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ และมีโครงการสำคัญอีกโครงการหนึ่งคือ โครงการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก²

โครงการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กนี้ คณะกรรมการปีหนังสือระหว่างชาติได้มอบหมายให้สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าของเรื่อง ทางสมาคมฯ ได้จัดให้มีการสัมมนาเรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ณ ศูนย์ฝึกอบรมครู กรมสามัญศึกษา ในระหว่างวันที่ 17-20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 โดยมีจุดมุ่งหมายในการสัมมนาเพื่อทำ

¹ UNESCO. International Book Year 1972, A Programme of Action (Louvain: UNESCO, 1971), pp. 3-5.

² อภัย จันทวิมล, "คำบรรยายเรื่องปีหนังสือระหว่างชาติ," วารสารห้องสมุด 16 (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2515): 74-86.

มาตรการในการทำหน้าที่สำหรับเด็กให้ได้คุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ-
ชาติ¹ ในการสัมมนาครั้งนั้นได้มีผู้สนใจเข้าร่วมสัมมนาจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ
ทั้งนักจิตวิทยาเด็ก นักประชาสัมพันธ์ ผู้สนใจเรื่องหนังสือเด็ก นักเขียน ครู อาจารย์
บรรณารักษ์ ผู้แทนสื่อมวลชน นักแต่งเพลง ผู้เขียนภาพประกอบ ผู้จัดทำรูปเล่ม ผู้พิมพ์-
จำหน่าย ฯลฯ ได้ยุคลงรูปการสัมมนาเป็นที่พอใจของคณะกรรมการจัดการสัมมนาและผู้เข้า-
ร่วมสัมมนา จึงเป็นที่น่าสนใจว่าภายหลังจากการจัดสัมมนาเรื่อง การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก
เนื่องในโอกาสปีหนังสือระหว่างชาติแล้ว หนังสือสำหรับเด็กที่จัดพิมพ์ในประเทศไทย
มีแนวโน้มและวิวัฒนาการเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือ
สำหรับเด็กวัย 6-12 ปี ที่จัดพิมพ์ในประเทศไทยในช่วง 5 ปีต่อจากนั้น (2515-2519)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือเด็กในต่างประเทศมักนิยมทำการวิจัยเกี่ยวกับประวัติ
และวิวัฒนาการของหนังสือสำหรับเด็กของประเทศต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง
หรือศึกษาหนังสือแบบเรียนมากกว่าจะศึกษาหนังสืออ่านทั่วไปสำหรับเด็กด้วยการวิเคราะห์
เนื้อหา

เมื่อ ค.ศ. 1961 เดวิด แมคเคลล์แลนดี้ ได้ศึกษาความปรารถนาในความ
สัมฤทธิ์ผลจากพฤติกรรมส่วนบุคลาซึ่งแสดงออกมาเป็นความคิดโดยใช้เรื่องที่เกี่ยวข้องเป็นสื่อ
ในการคำนวณผล โดยวิเคราะห์เนื้อหาตัวอย่างประชากรที่เป็นหนังสือเรียนสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาที่เพิ่มพื้ระหว่าง ค.ศ. 1920-1929 และมี ค.ศ. 1950 ในประเทศต่าง ๆ
จากการศึกษาวิจัยพบว่า ประเทศที่ผลิตหนังสือที่ใช่เรียนโดยมีเนื้อหาคำนวณความปรารถนาใน
ความสัมฤทธิ์ผลสูง จะมีโอกาสในการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและในระดับสูง

สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, รายงานการสัมมนาเรื่องการจัดทำหนังสือ
สำหรับเด็ก ณ ศูนย์ฝึกอบรมครู กรมสามัญศึกษา 17-20 กุมภาพันธ์ 2515 (นครหลวงกรุงเทพฯ-
ธนบุรี: สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, 2515), หน้า 17.

ในช่วง ค.ศ. 1929-1950 มากกว่าประเทศที่ผลิตหนังสือเรียนโดยมีเนื้อหาด้านความปรารถนาในสัมฤทธิ์ผลต่ำ ต่อมาในปีเดียวกันนั้น แมคเคลล์แลนด์ได้ศึกษาเปรียบเทียบประเทศอิหร่านและตุรกีซึ่งมีลักษณะหลายประการคล้ายคลึงกัน แต่มีอัตราการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกัน เขาได้ศึกษาโดยวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กที่พิมพ์ในปี ค.ศ. 1950 ของประเทศอิหร่าน และตุรกี และพบว่าหนังสือสำหรับเด็กของตุรกีมีเนื้อหาเกี่ยวกับความปรารถนาในความสำเร็จ และความปรารถนาในการรวมกลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศสูงกว่า ในหนังสือสำหรับเด็กของอิหร่าน¹

ในปี ค.ศ. 1977 จาเนลล์ ออฟเนลล์ พาร์ริส ได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพที่ปรากฏในนวนิยายสมจริงสำหรับเด็ก (Children Realistic Fiction) ที่พิมพ์ในช่วง ค.ศ. 1950-1954 กับ ค.ศ. 1970-1974 พาร์ริสได้วิเคราะห์เนื้อหาหนังสือนิยายสำหรับเด็กวัย 4 ถึง 6 ขวบที่พิมพ์ในช่วง ค.ศ. 1950-1954 และ ค.ศ. 1970-1974 จำนวน 150 เล่มที่ไต่ถามตัวอย่างมาจากบุคร์วิวโคเจส โดยการอ่านหนังสือที่เป็น^{สังเขป}ประชากร แล้วขีดรอยคะแนนลงในตารางวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้จากการวิเคราะห์หนังสือแต่ละช่วงมาเปรียบเทียบกันด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่าหนังสือเด็กในช่วงปีหลัง (ค.ศ. 1970-1974) ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาชีพมากกว่าหนังสือสำหรับเด็กช่วงแรก (ค.ศ. 1950-1954) และภาพพจน์ของอาชีพที่ปรากฏในหนังสือเด็กแคบกว่าความเป็นจริงมาก ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพในหนังสือเด็กใช้อ้างอิงไม่ได้เนื่องจากให้ข้อมูลคลาดเคลื่อน ไม่ครบถ้วน มีทั้งเกินจริง และน้อยกว่าความเป็นจริง มีการประเมินคุณค่าอาชีพที่ใช้แรงงานในทางลบ มองสมรรถภาพในการทำงานของสตรีน้อยกว่าบุรุษ มีงานเพียง 28 ประเภทจากจำนวน 298 ประเภทที่แสดงว่าสตรีมีโอกาสร่วม

¹David McClelland, "National Character and Economic Growth in Turkey and Iran," In Communication and Political Development, ed. Lucien W. Pye. (Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1963), pp. 155-167.

ทำงานกับบุรุษ นอกจากนั้นจากกานิยายสำหรับเด็กยังไม่เป็นไปตามสภาพที่แท้จริงของสังคม และเศรษฐกิจ และมุ่งที่คนงานชั้นกลางมากกว่าจะมีคนงานหลาย ๆ ระดับรวมกัน¹

โรสแมรี่ แอนน์ เซลซี ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาของนิยายสมจริง สำหรับเด็ก และวัยรุ่นเกี่ยวกับการค้ำแอลกอฮอล์ที่ปรากฏในหนังสือ โดยเลือกหนังสือสำหรับเด็ก 35 เล่ม ที่ตีพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา ระหว่าง ค.ศ. 1974 ถึง ค.ศ. 1976 เป็นประชากรตัวอย่าง นำหนังสือเหล่านี้มาอ่านและขีดรอยคะแนนในตารางวิเคราะห์เนื้อหา เกี่ยวกับฉากการค้ำ แอลกอฮอล์ สาเหตุที่ค้ำ ชนิดของแอลกอฮอล์ที่ค้ำ สถานที่ค้ำและบุคคลที่ร่วมค้ำ ภาพพจน์และทัศนคติเกี่ยวกับการค้ำ บทบาทของนักค้ำในหนังสือเล่มนั้น ๆ ลักษณะนิสัยของผู้ค้ำ เพศ วัย ฐานะ ระดับการศึกษา พื้นฐานทางจริยธรรม ศาสนา ระดับการค้ำ บทบาทของแอลกอฮอล์ ในการดำเนินเรื่อง จำนวนเนื้อที่ในหนังสือที่กล่าวถึงแอลกอฮอล์ นำคะแนนที่ได้มา วิเคราะห์ทางสถิติ และทำบทคัดย่อของหนังสือแต่ละเล่มที่วิจัย

ผลของการวิจัยพบว่ามีเรื่องเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ปรากฏอยู่ในหนังสือร้อยละ 5.2 ของจำนวนหน้าของหนังสือที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมด และมีตัวละครค้ำแอลกอฮอล์ถึง 242 คน จากจำนวนทั้งหมด 305 คน ผู้ที่ค้ำมีลักษณะนิสัยตลอดจนพื้นฐาน แตกต่างกัน ส่วนใหญ่ ผู้ค้ำเป็นชาวอเมริกันผิวขาวและเป็นผู้ใหญ่ทั้งหญิงและชาย เด็กและวัยรุ่นค้ำแอลกอฮอล์ เพียงเล็กน้อยเป็นครั้งคราว สาเหตุของการค้ำ เพื่อการสังกม ร้อยละ 46.6 เพื่อหลีกเลี่ยงความเป็นจริงในชีวิต ร้อยละ 43.2 ชนิดของแอลกอฮอล์ที่ค้ำคือ สุรา ร้อยละ 37.7 เบียร์ ร้อยละ 25.7 และมักจะค้ำในบ้าน อย่างไรก็ตามก็ภาพพจน์ของผู้ค้ำแอลกอฮอล์ที่

1

Janelle Avenell Paris, "A Comparative Content Analysis of Occupations Presented in Children's Realistic Fiction, 1950-1954 and 1970 - 1974," Dissertation Abstracts International 38 (March 1978): 5105A-5106A..

ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กและวัยรุ่นเน้นไปในทางลบ¹

งานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2509 สุนันท์ จุฑะสร ได้ทำการวิเคราะห์ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย โดยทดสอบหาคุณลักษณะของภาพที่เด็กเลือกสำหรับภาพประกอบหนังสือแบบเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย และศึกษาเปรียบเทียบภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่ผลิตในประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้วิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบ และภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ตัวอย่างประชากรเป็น นักเรียนชายหญิง จำนวน 100 คนจากโรงเรียนสาธิต โรงเรียนเทศบาล โรงเรียนในโครงการปรับปรุงโรงเรียนส่วนจังหวัดพระนคร และโรงเรียนราษฎร์ ผลจากการวิจัยพบว่าลักษณะภาพที่นักเรียนสนใจมากที่สุดได้แก่ภาพเขียนหยามที่สร้างจินตนาการ ภาพสีควรมีหลายสีและเป็นสีใกล้เคียงธรรมชาติ ขนาดโตเต็มหน้าหนังสือ ภาพประกอบแบบเรียนที่นักเรียนชอบคือ ภาพประกอบแบบเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เพราะเป็นภาพแบบเขียนหยามมีหลายสีและมีขนาดใหญ่²

ในปี พ.ศ. 2513 วรณี แยมประทุม ได้ศึกษามลภาวะเรียนรู้ที่ได้จากการใช้ตัวอักษรสีน้ำเงิน สีเขียว และสีคำ บนพื้นขาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 96 คน ซึ่งเป็นเด็กที่ไม่เคยตกอักษร ไม่เคยผ่านการเรียนชั้นเด็กเล็ก ได้ผ่านการทดสอบตาบอดสี และได้ทดสอบความสามารถทางการอ่านมาแล้ว ดำเนินการวิจัยโดยให้เด็กอ่านพยางค์ไร้ความหมาย พิมพ์ด้วยอักษรไทยสองตัวสีต่าง ๆ ครึ่งละสี แล้วเว้นระยะเวลา 3 วัน จึงทำการทดสอบตัวอักษรอีกสีหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า อักษรสีน้ำเงินและอักษรสีเขียวทำให้เด็กมีความสามารถในการรับรู้

¹Rosemary Ann Salesi, "Alcohol Consumption in Literature of Children and Adolescents: A Content Analysis of Contemporary Realistic Fiction," Dissertation Abstracts International 38 (February 1978): 4572A.

²สุนันท์ จุฑะสร, "การวิเคราะห์ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ภาควิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509), หน้า ก.

ได้ดีกว่าอักษรสีคำ นักเรียนมีความสามารถในการรับรู้อักษรแต่ละสีได้ดีกว่าอักษรสามสีรวมกัน นักเรียนสามารถรับรู้อักษรสีน้ำเงิน และอักษรสีเขียวไม่ต่างกัน และไม่มีอักษรสีใดสีหนึ่งมีพลังกว่า อักษรสีอื่นอย่างเด่นชัด เมื่อพิมพ์อยู่ด้วยกัน¹

ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ ได้ทำการวิจัยเรื่องแบบและสีของภาพ ประกอบหนังสือสำหรับเด็กอนุบาล เพื่อหาแบบและสีของภาพประกอบที่นักเรียนอนุบาลชอบ โดย ให้นักเรียนระดับชั้นอนุบาล เพศชายและหญิงอายุระหว่าง 3½ - 5½ ปี จำนวน 100 คน จาก โรงเรียนอนุบาล 5 โรงเรียน เลือกภาพตามลำดับความชอบจากมากไปน้อย ภาพที่นำมาทดสอบมีทั้ง ภาพวาดเหมือนจริง ภาพประติมากรรม ภาพลายเส้น ภาพถ่ายขาว-ดำ ภาพสีเดียว ภาพหลายสี รวม 15 ลักษณะ ปรากฏผลการวิจัยว่าภาพที่นักเรียนชอบมากที่สุดคือ ภาพประติมากรรม แเงาสีหลายสี รองลงมาคือ ภาพประติมากรรมลายเส้นสีหลายสี ภาพหลายสีหลายสี ภาพเหมือนจริง แเงาสีหลายสี ภาพเหมือนจริงลายเส้นสีหลายสี ภาพหลายสีหนึ่งสี ภาพประติมากรรม แเงาสีหนึ่งสี ภาพประติมากรรมลายเส้นสีหนึ่งสี ภาพเหมือนจริง แเงาสีหนึ่งสี ภาพเหมือนจริงลายเส้นสีหนึ่งสี ภาพถ่ายขาว-ดำ ภาพเหมือนจริง แเงาสีขาว-ดำ และภาพเหมือนจริงลายเส้นขาว-ดำ เป็นอันดับสุดท้าย นักเรียนชอบภาพสีหลายสีมากกว่าภาพสีหนึ่งสี และภาพขาว-ดำ สมีอิทธิพลต่อการเลือกภาพมากกว่าแบบของภาพ²

และสมทรง สัตถายัน ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบเกี่ยวกับขนาด รูปเล่ม ขนาดอักษรและลักษณะภาพซึ่ง เด็กนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายชอบ และเหตุผลที่เด็กชอบ โดยนำหนังสือที่ผู้ทรงคุณวุฒิคัดเลือกแล้วว่าเหมาะกับเด็กจำนวน 10 เล่มไปให้นักเรียนที่เป็นทั้งอย่างประชากร จำนวน 144 คน เลือกและตอบแบบสอบถาม ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนชอบหนังสือขนาด 6" x 8.5" ประเภทรูปเล่มแนวตั้งมากที่สุด ชอบอักษรแบบฝรั่งเส้น 20 พอยท์ตัวเรียงหาง ชอบภาพวาดแบบไทยแต่พิมพ์สอดคล้องสี โดยไม่เหตุผลในการเลือกขนาดรูปเล่มที่มีความกระชับรัด และเปิดอ่านง่าย ในการเลือกขนาดตัวอักษร เลือกที่ความชัดเจนของตัวอักษร ในการ

¹วรรณดี แยมประทุม, "การเปรียบเทียบการเรียนรู้ของการใช้อักษรสีน้ำเงิน อักษรสีเขียว อักษรสีคำ บนพื้นขาวกับนักเรียนที่จบชั้นประถมปีที่ 1," (ปริญญาทิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2513), หน้า 56-61.

²ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ, "แบบและสีของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กอนุบาล" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515), หน้า ๖-๗.

เลือกภาพเลือกเพราะสี่ส่วยสะกดคำ¹

นอกจากนั้น สมนึก อองเอิบ ก็ทำการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือแบบเรียนและหนังสือ
 อานประกอบวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับความคิดรวบยอดของความเป็น
 พลเมืองที่ 5 ด้าน คือค่านิยมและคำสอนในศาสนา การอยู่ร่วมกันในชุมชน ชนบทชนเมือง
 ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ความรับผิดชอบในหน้าที่ของพลเมือง ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตย
 และความรู้เกี่ยวกับการปกครองประเทศโดยทั่วไป เครื่องมือในการวิจัยมีตารางวิเคราะห์
 และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และมีตัวอย่างประชากรคือครูผู้สอนสังคมศึกษา 7 คน หนังสือ
 แบบเรียน 15 เล่ม และหนังสืออานประกอบวิชาสังคมศึกษา 60 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า หนังสือ
 แบบเรียนและหนังสืออานประกอบวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 บรรจุเนื้อหาที่มีผล
 ต่อการสร้างความคิดรวบยอดในหลักสูตรด้านค่านิยมและคำสอนในศาสนาไว้มากที่สุด รองลงมา
 คือการอยู่ร่วมกันในชุมชน ชนบทชนเมือง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย หนังสือแบบเรียนและ
 หนังสืออานประกอบวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 บรรจุเนื้อหาที่มีผลต่อการสร้าง
 ความคิดรวบยอดในหลักสูตร ด้านการอยู่ร่วมกันในชุมชน ชนบทชนเมือง ประเพณีและวัฒนธรรม-
 ไทยมากที่สุด ด้านความเข้าใจในระบบประชาธิปไตย เนื้อหาที่มีอยู่น้อยในหนังสือทั้งสอง
 ระดับคือความรับผิดชอบในหน้าที่ของพลเมือง ครูผู้สอนสังคมศึกษาได้ให้ความเห็นว่าเนื้อหาของ
 แบบเรียนและหนังสืออานประกอบวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นยังมุ่งให้เด็กรับ
 เอาค่านิยม และคุณธรรมโดยวิธีจกจำรายละเอียดซึ่งขัดแย้งกับสภาพความเป็นจริงในสังคมเด็ก
 ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนเนื้อหาที่ความรับผิดชอบในหน้าที่ของพลเมืองใช้สำนวน
 ภาษายากเกินความเข้าใจของเด็ก เนื้อหาที่ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตย และความรู้
 เรื่องการปกครองประเทศมีน้อย²

ต่อมาปี พ.ศ. 2518 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้ทำการสำรวจความ
 สนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย เพื่อเสนอในการประชุมสัมมนาวางแผน

¹สมทรง สีกุลยานัน, "การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ" (วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาวชิราวุธิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515), หน้า ง-จ.

²สมนึก อองเอิบ, "การสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ จากหนังสือ
 สังคมศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวชิราวุธิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิต
 วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515), หน้า ง-ฉ.

การผลิตและจำหน่ายหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนในเอเชียที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ระหว่างวันที่ 8-13 ธันวาคม 2518 ในการดำเนินการสำรวจได้วางวัตถุประสงค์ไว้ 4 ประการ คือ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของเด็กและบรรณารักษ์ในเรื่องของความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็ก เพื่อประเมินดูว่าหนังสือประเภทใดที่เด็กนิยมอ่านมากที่สุดและสาเหตุที่จริงใจให้เด็กเกิดความนิยมในการอ่านหนังสือประเภทนั้น ๆ เพื่อประเมินดูว่าที่ใดเป็นแหล่งที่มาของหนังสือที่เด็กชอบอ่านมากที่สุด และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนไทย

ตัวอย่างประชากรในการสำรวจคือนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร 1,350 คน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายทั่วประเทศ 3,350 คน ครูบรรณารักษ์ทั่วประเทศ 380 คน และแยกหนังสือที่วิจัยออกเป็น 10 ประเภท

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้งสองระดับมีความสนใจการอ่านไม่แตกต่างกัน ต่างชอบอ่านนิทาน - นิยายมากที่สุด ส่วนลักษณะหนังสือเด็กเล็กชอบอ่านการ์ตูนมากที่สุด เด็กโตชอบอ่านหนังสือพิมพ์ นักเรียนชอบอ่านนิตยสารและวารสารคือชัยพฤกษ์ ชวีญูเรือน และสกุลไทย ชอบอ่านเรื่องสั้นจบในฉบับ และคอลัมน์สั้น ๆ ที่ให้ความรู้ - ปกิณกะ หนังสือพิมพ์ที่นักเรียนชอบอ่านได้แก่ ไทยรัฐ เกลนิวิสต์ โดยอ่านข่าวในประเทศ เรื่องที่ให้ความรู้ ข่าวสังคม ข่าวภาพยนตร์ และข่าวการเมืองตามลำดับ นักเรียนชอบอ่านสารคดีประเภทชีวประวัติและเรื่องทั่ว ๆ ไป นิทาน-นิยายที่ชอบได้แก่ นิทานมีคติสอนใจ นิทานโบราณคดี นิทานพื้นเมือง เรื่องที่ชอบคือโกมินทร์ และศรีธัญชัย เรื่องตลกที่นักเรียนชอบอ่านได้แก่ เรื่องขำขัน ศรีธัญชัย เรื่องผีได้แก่ นางนาคพระโขนง รวมเรื่องผี แพรงเค็นสไตน์ นักเรียนบางส่วนไม่ชอบเรื่องผีเพราะกลัว หรือเห็นว่าไร้สาระ เรื่องจีนที่ชอบอ่านคือสามก๊ก เป่าปุ้นจิ้น และไซอิ๋ว นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ไม่ชอบเรื่องจีน ให้เหตุผลว่า ไม่เข้าใจ จำชื่อยากและไม่สนุก ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ไม่ชอบเรื่องจีนเป็นเพราะจำชื่อยาก ยาวเกินไป และอ่านไม่เข้าใจตามลำดับ ประเภทหนังสือผจญภัย นักเรียนชอบ เรื่องเพชรพระอุมา เรื่องชุดล่องไพร นักเรียนที่ไม่ชอบเรื่องผจญภัยให้เหตุผลว่า เหลือเชื่อ ซับซ้อนและไม่สนุก นักเรียนชอบเรื่องสืบสวนชุด 007 เรื่องผู้ร้ายผู้ดี นักเรียนที่ไม่ชอบเรื่องสืบสวนว่าเป็นเพราะ

เหลือเชื่อ อ่านไม่เข้าใจ และไม่มีสาระ การดูที่นักเรียนชอบอ่านคือชัยพฤกษ์การ์ตูน การ์ตูนชุดคา หูจ๋า วรรณคดีที่ชอบคือ ขุนช้างขุนแผน ส่วนอันดับที่ชอบรองลงมา นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชอบเรื่องรามเกียรติ์ และพระอภัยมณี นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชอบอ่านอิเหนา และรามเกียรติ์ นักเรียนที่ไม่ชอบอ่านวรรณคดีให้เหตุผลว่า อ่านไม่เข้าใจ เหลือเชื่อ และล้าสมัย คำว่าที่ชอบอ่านเกี่ยวกับวิธีทำสิ่งต่าง ๆ คือ การทำอาหาร การตกแต่งบ้าน การเล่นเกมกีฬา ประเภทเรื่องแปลนักเรียนชอบ ชีวประวัติบุคคลสำคัญของโลก เมาศลิลูกหมาป่า กระท่อมน้อยของลุงหอม และหนังสือชุดบ้านเล็กในป่าใหญ่ หนังสือวิทยาศาสตร์ชอบ เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เรื่องเกี่ยวกับดวงดาวและจักรวาล การประดิษฐ์ต่าง ๆ หนังสือศาสนาชอบ กฎแห่งกรรม และพระทีปแห่งเอเชีย หนังสือการเมืองชอบอ่านประวัติการเมือง ประวัตินักการเมือง และลัทธิการเมือง

แรงจูงใจที่ทำให้ให้นักเรียนอ่านหนังสือมาจากภาพยนตร์ จากโรงภาพยนตร์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือภาพยนตร์โทรทัศน์ และบทวิจารณ์ในหนังสือ นักเรียนได้อ่านหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่ที่บ้าน อ่านหนังสือที่ชอบมาเองหรือผู้ปกครองซื้อให้ และยืมหนังสือจากห้องสมุด

จากการสำรวจแหล่งบริการหนังสือ พบว่าห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่มีหนังสือครบทุกหมวด หมวดละประมาณ 100 เล่ม ห้องสมุดโรงเรียนเกือบทั้งหมดมีหนังสือพิมพ์รายวัน และหนังสือรายสัปดาห์ ได้แก่ ไทยรัฐ สยามรัฐ เคลิวิวิส เคลิโหม่ วิทยาสาร ชัยพฤกษ์ และห้องสมุดเปิดให้บริการระหว่าง 8.30-15.00 น. เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรมห้องสมุดและใช้ห้องสมุดในการค้นคว้า¹

ระหว่างปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2519 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้ทำการสำรวจความต้องการด้านการอ่านของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อทราบความต้องการในการอ่านและเป็นแนวทางในการจัดทำหนังสือชุดท้องถิ่นไทย และได้

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย. (กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2519), หน้า 3-43.

สำรวจความคิดเห็นของครูช่วยเพื่อประกอบการพิจารณา การดำเนินการสำรวจใช้วิธีแจกแบบสำรวจไปยังนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายจำนวน 3,766 คน ของโรงเรียนในเขตการศึกษา 9, 10 และ 11 และครูที่สอนระดับประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเหล่านี้จำนวน 160 คน ผลการสำรวจพบว่านักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายทุกระดับชั้นทั้งชายและหญิงชอบอ่านนิทานพื้นเมืองเกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับภาคใต้ได้ และมีแนวโน้มว่าเมื่อนักเรียนเรียนชั้นสูงขึ้นจะชอบอ่านตำนานท้องถิ่นมากกว่านิทานพื้นเมือง ตำนานท้องถิ่นที่นักเรียนชอบอ่านคือประวัติเมืองพิมาย รองลงมาคือเรื่องท้าวชุลลกับนางอ้ว และปู่โสมเฝ้าทรัพย์ เรื่องที่ชอบอ่านน้อยที่สุดคือ การปรับไหม พิธีทำศพ และขุนเกต นิทานพื้นเมืองที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุดคือศรี ธนัญชัย เรื่องที่ชอบน้อยที่สุดคือ คำสอนลูกสะใภ้และกลอนผญา เรื่องเกี่ยวกับสถานที่สำคัญ มีนักเรียนชอบอ่านแตกต่างกันไปโดยเฉลี่ยแล้วชอบอ่านเรื่องพระธาตุพนมมากที่สุด รองลงมาคือภูกระดึง ปราสาทเขาพระวิหาร และปราสาทหินพิมาย เรื่องเกี่ยวกับบุคคลสำคัญที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุดคือเรื่องคุณหญิงโม รองลงมา คือเรื่องพระคำกอนเจ้าเมืองคำเกิดและดาวคำหอม เรื่องเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชอบต่างกัน กล่าวคือนักเรียนชายชอบเรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้ ส่วนนักเรียนหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับบ้านและที่อยู่อาศัย สำหรับเรื่องการเล่นนักเรียนชายชอบเรื่องเกี่ยวกับศิลปะการป้องกันตัว นักเรียนหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับเทศกาล ประเพณี วันสำคัญ จากการสำรวจความต้องการของนักเรียนพบว่านักเรียนชายชอบดูภาพยนตร์มากที่สุด รองลงมาคือการอ่านหนังสือ และดูโทรทัศน์ ส่วนนักเรียนหญิงชอบอ่านหนังสือมากที่สุด รองลงมาคือ ดูภาพยนตร์และดูโทรทัศน์

ผลการสำรวจพบว่าครูต้องการให้จัดทำหนังสือประเภทบุคคลสำคัญในท้องถิ่นมากที่สุด คือเรื่องเกี่ยวกับบุคคลที่ทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่น รองลงมาได้แก่บุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ นักเขียน นักดนตรี และศิลปินมีชื่อ หนังสือที่ครูต้องการให้จัดทำรองลงมาคือชีวิตความเป็นอยู่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และตำนานท้องถิ่นเกี่ยวกับสถานที่สำคัญทาง

ประวัติศาสตร์¹

งานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศสรุปผลได้ดังนี้

1. งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะรูปเล่ม และการจัดทำภาพประกอบของหนังสือสำหรับเด็ก ลักษณะรูปเล่มของหนังสือที่ได้ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายชอบคือ หนังสือขนาด 6 x 8.5 นิ้ว ประเภทรูปเล่มแนวตั้ง เพราะกระทัดรัดเปิดอ่านง่าย ชอบตัวอักษรแบบฝรั่ง เศษขนาด 20 พยัคฆ์ตัวเรียงห่าง เพราะมีความชัดเจน และชอบภาพวาดแบบไทยพิมพ์สีสี่ เพราะสีสวย สะดุดตา²

ภาพประกอบแบบเรียงที่เด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้นชอบคือภาพเขียนหมามีหลายสี และมีขนาดใหญ่เต็มหน้าหนังสือ³

ภาพประกอบที่นักเรียนอนุบาลชอบ คือ ภาพประติมากรรมเงาที่มีสีหลายสี⁴

อักษรสีเขียว หรือ อักษรสีน้ำเงิน บนพื้นขาวทำให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เกิดการเรียนรู้อย่างดีกว่าอักษรสีดำ⁵

2. งานวิจัยเกี่ยวกับความถี่ของการอ่านของเด็ก ประเภทของหนังสือที่เด็กชอบ ประเภทของหนังสือที่ได้ระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชอบคือ นิทาน-นิยาย ลักษณะของหนังสือที่ได้ระดับประถมศึกษาตอนปลายชอบคือ หนังสือการ์ตูน

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, การสำรวจความต้องการด้านการศึกษาของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2520), หน้า 96-107.

² สมทรง สัตถยาน, "การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ," หน้า 9-11.

³ สุนันท์ จุฑะสร, "การวิเคราะห์ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่พ่อแม่วัยเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย," หน้า 10.

⁴ ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ, "แบบและสีภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กอนุบาล," หน้า 9.

⁵ วรวิทย์ แยมประทุม, "การเปรียบเทียบการเรียนรู้ของการใช้อักษรสีน้ำเงิน อักษรสีเขียว อักษรสีน้ำเงินกับนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1," หน้า 60.

เด็ก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชอบหนังสือพิมพ์ สำหรับหนังสือสารคดีเด็กทั้งสองระดับชอบอ่านสารคดีประเภทชีวประวัติและเรื่องทั่ว ๆ ไป¹

หนังสือที่เด็ก ระดับประถมศึกษาตอนปลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชอบ คือ นิทานพื้นเมืองเกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเด็กหญิงชอบอ่านหนังสือ มากกว่าคูภาพยนตร์ และ โทรทัศน์ ส่วนเด็กชายชอบอ่านหนังสือรองจากการดูภาพยนตร์²

3. งานวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือแบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมและคำสอนในศาสนามากที่สุด

หนังสือแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชน ชนบทธรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรมไทย และความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด เนื้อหาของหนังสือทั้งสองระดับที่มีอยู่น้อยคือ ความรับผิดชอบในหน้าที่พลเมือง³

หนังสือสำหรับเด็กของต่างประเทศที่พิมพ์ในปี ค.ศ. 1950 หนังสือสำหรับเด็กของตุรกีมีเนื้อหาเกี่ยวกับความปรารถนาในความสัมฤทธิ์ผลและความปรารถนาในการรวมกลุ่ม

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย, หน้า 3-43.

² _____, การสำรวจความต้องการด้านการอ่านของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, หน้า 97-107.

³สมนึก อ่องเอิบ, "การสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองได้จากหนังสือสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น," หน้า 9-10.

¹ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศสูงกว่า เนื้อหาที่มีในหนังสือสำหรับเด็กของอิหร่าน¹

หนังสือนิยายสำหรับเด็กวัย 4 ถึง 6 ขวบที่พิมพ์ในช่วง ค.ศ. 1950-1954 และ ค.ศ. 1970-1974 ที่ได้จากบุกรีวิวโคเจส ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาชีพภาคเกษตรซึ่งมีการประเมินคุณค่าอาชีพที่ได้แรงงานในทางลบและมองสมรรถภาพในการทำงานของสตรีต่ำกว่าบุรุษ²

หนังสือนวนิยายสมจริงสำหรับเด็กและวัยรุ่นที่พิมพ์ในสหรัฐอเมริกา ระหว่าง ค.ศ. 1974 ถึง ค.ศ. 1976 ให้ภาพพจน์ของการค่อมแอลกอฮอล์ในทางลบ และมีเนื้อหาเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ในหนังสือร้อยละ 5.2 ของจำนวนหน้าของหนังสือทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์³

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจหนังสือสำหรับเด็กอายุระหว่าง 6 ถึง 12 ปี ที่ผลิตขึ้นในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2519
2. เพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไปของหนังสือสำหรับเด็กเหล่านี้ว่ามีคุณภาพในระดับใด
3. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือว่ามีส่วนที่จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางสังคม ทางจิตใจ และทางความคิดของเด็ก ในด้านไหนบ้าง และบกพร่องเพียงใด

¹McClelland, "National Character and Economic Growth in Turkey and Iran," pp. 155-167.

²Paris, "A Comparative Content Analysis of Occupations Presented in Children's Realistic Fiction, 1950 - 1954 and 1970 - 1974." 5105A-5106A.

³Salesi, "Alcohol Consumption in Literature for Children and Adolescents: A Content Analysis of Contemporary Fiction." 4572A.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนึ่งในการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 6 ถึง 12 ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2519 โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สํารวจและศึกษาเนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็กวัย 6-12 ปี ภาษาไทยที่พิมพ์ในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2519 เฉพาะหนังสืออ่านประเภทบันเทิงคดี หนังสือส่งเสริมการอ่าน มีใช้หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ หรือสารคดี
2. หนังสือสำหรับเด็กที่นำมาวิจัยนี้จะเน้นเฉพาะหนังสือที่พิมพ์จากสำนักพิมพ์ที่ทำหนังสือเด็กในสมัยนั้น คือ บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด และองค์การคําของตุรสุภา
3. ศึกษาวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กโดยไม่มีการจำแนกตามลักษณะการประพันธ์ร้อยแก้ว หรือ ร้อยกรอง
4. เกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหาและประเมินค่าหนังสือสำหรับเด็กที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเฉพาะส่วนพัฒนาการทางสังคม จิตใจ และสติปัญญา และประเมินคุณภาพโดยทั่วไปของหนังสือสำหรับเด็กในทัศนะของบรรณารักษ์ เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่าเกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหาและประเมินค่าหนังสือสำหรับเด็กที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ครอบคลุมเนื้อหาที่เหมาะสมกับลักษณะสังคมไทย และเป็นแบบวิเคราะห์ที่ถูกต้องตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพหนังสือ มีความตรงตามเนื้อหา เพราะได้ขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแล้ว

ความจำกัดของการวิจัย

1. การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กวัย 6 ถึง 12 ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2519 แม้ผู้วิจัยจะมุ่งเน้นหนังสือจากสำนักพิมพ์เพียง

สองแห่ง แต่ผู้วิจัยก็ไม่สามารถรวบรวมได้ครบทุกเรื่อง เพราะบางเรื่องไม่ปรากฏในห้องสมุด-
ทั่วไป ห้องสมุดของสำนักพิมพ์ หรือตามร้านจำหน่ายหนังสือเลย และบางเรื่องก็มีใครระบุปี-
ที่พิมพ์ให้แน่ชัด ไม่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างประชากร ดังนั้นข้อเท็จจริงที่ได้อาจไม่สมบูรณ์

2. วิธีการวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยการอ่าน
หนังสือที่กำหนดเป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยทั้งหมดด้วยตนเองนั้นถึงแม้จะพยายามควบคุม
ตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะอ่านและวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือแต่ละเล่ม เช่น
ความแม่นยำของการวินิจฉัย สภาพทางอารมณ์ ตลอดจนลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือที่จะมี
อิทธิพลสนใจและอื่น ๆ แล้วยังคง ก็ไม่อาจควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ได้ทั้งหมด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบแนวโน้ม และพัฒนาการในการผลิตหนังสือสำหรับเด็กวัย 6 ถึง
12 ปี ในประเทศไทย ในระยะ 5 ปี หลังจากมีหนังสือระหว่างชาติ (พ.ศ. 2515 - พ.ศ.
2519)

2. ผลจากการวิจัยอาจได้แนวทาง และข้อเสนอแนะต่อผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องใน
การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก ให้พยายามผลิตหนังสือเด็กที่มีคุณภาพดี มีเนื้อหาที่ช่วยเสริมสร้าง
พัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

3. ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสืออาจเป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ ครู
และผู้สนใจหนังสือเด็กในการเลือกซื้อ การแนะนำการอ่าน และการจัดหาหนังสือประกอบ-
การเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของหนังสือเด็กจากหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์
ต่าง ๆ ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

2. สืบค้นและรวบรวมหนังสือสำหรับเด็กวัย 6 ถึง 12 ปีที่พิมพ์ในประเทศไทย

ระหว่าง พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2519 จากห้องสมุดบริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ห้องสมุดโรงเรียนคฤสุสภา ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอสมุดแห่งชาติ

3. ศึกษาแนวทางการวิเคราะห์และประเมินค่าหนังสือจากแหล่งต่าง ๆ นำแนวคิดที่ได้มาสร้างเกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหาและประเมินคุณค่า

4. นำเกณฑ์ที่ได้จากข้อ 3 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิค่านหนังสือเด็กพิจารณา นำข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงเกณฑ์วิเคราะห์ข้อมูล และนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

5. อ่านหนังสือที่เป็นตัวอย่างประชากรที่จะเล่ม ลงรายการบรรณานุกรมของหนังสือ พร้อมทั้งเขียนบรรณนิทัศน์ลงบัตรบันทึกขนาด 5" x 8"

6. อ่านหนังสือที่เป็นตัวอย่างประชากร เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งที่กรอ-
คะแนในตารางวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบกับบรรณนิทัศน์ ในข้อ 5 เพื่อให้ได้คะแนนที่มีความเที่ยง

7. นำตารางสรุปผลการวิเคราะห์มาหากำหนดเสีย และแจกแจงเป็นร้อยละ